

Entry onto land - information for land owners

Ko wai ka rūri i ngā rohenga i Aotearoa?

I Aotearoa ko ngā *kairūri whenua whai raihana anake*, he tangata rānei e mahi ana i raro i ngā tohutohu a tētahi kairūri whenua whai raihana, e āhei ana ki te rūri i ngā rohenga whenua i Aotearoa.

Ko te nuinga o ngā kairūri whenua whai raihana he tohunga tūmataiti; kāore rātau i whiwhi mahi tika tonu mai i te Kāwanatanga.

Ka whakatauhia e te Kairūri-Matua (he āpiha nā te Kāwanatanga) ngā ture mō ngā kairūri whenua whai raihana hei whai. Ka aroturukihia e tētahi mana tuku raihana motuhake i tā rātau mahi.

I tua atu, ko te nuinga o ngā kairūri whenua whai raihana he mema nō tētahi o ngā rōpū ngaio, e tūmanakohia ana ko ngā whanonga ngaio taumata teitei.

He aha te take me whai wāhi tētahi kairūri ki ōku whenua?

Ko te tikanga ka kimihia e ngā kairūri whenua whai raihana ngā tohu rohenga tawhiti (ko te tikanga he tīrau), ētahi atu tohu rūri rānei mai i ngā rūri o mua. He mea nui kia whai wāhi ngā kairūri whenua whai raihana ki ēnei tohu me ētahi atu whakaaturanga, i te mea ka whai pānga ki te kounga o ā rātau rūri.

I ētahi wā ka kitea ngā tohu i ngā whenua tūmataiti, e tāpukehia ana ki raro i te papa kararehe, māra rānei. Tērā pea he pine mātai kāore e tino kitea ana i roto i tētahi ara raima, tomokanga rānei.

Ka tino kitea ngā tohu i waho i te nuinga o te wā, nō reira kua te kairūri e kuhu ki tō whare, ki tētahi atu whare i runga i tō whenua.

I te mea me whakamahi tohu te kairūri kei tō whenua, ehara i te mea ka whai pānga te rūri ki tō whenua, kei te wherawherahia kētia rānei he whenua tawhiti atu.

Ka aha mēnā kāore ahau i te hiahia tohu rūri ki ōku whenua?

I Aotearoa, e tiakina ana ngā tohu rūri e te ture – me ērā kei runga i ngā whenua tūmataiti.

He hara i raro i te Cadastral Survey Act 2002 te āta tango, te neke rānei. Ka whiua koe ki tētahi whaina ki te tūkinohia e koe, ka tangohia rānei he tohu rūri.

He aha aku tika?

Ka taea e koe te tono ki te kite i ngā whakaaturanga e whakamana ana i te tangata e tono whakaaetanga ki runga i tō whenua he kairūri whenua whai raihana ia, e mahi ana rānei i raro i te maru o tētahi kairūri whenua whai raihana.

E wātea ana tētahi rārangi kairūri whenua whai raihana i te ipurangi i <http://www.cslb.org.nz/>.

E āhei ana koe ki te whakakāhore i te kairūri ki tō whenua. Ki te kore e whakaaehia e koe ki runga i tō whenua, ka taea e koe te tono i te kairūri me ana kaiāwhina ki te whakawātea ahakoa te wā.

Engari, ka taea e ngā kairūri te tono ki te Kairūri-Matua kia homaitia he whakamana ā-tuhi ki tō whenua. Ki te pēnei, me tuku e koe ki runga i tō whenua i ngā wā e tika ana.

Ka whai whakaaetanga te kairūri ki runga i tō whenua, engari kua ki te kuhu ki tō whare, ētahi atu whare rānei i runga i tō whenua. Mēnā e mahia ana te rūri mō ngā mahinga tūmatanui, mō tētahi mahinga tūmatanui e marohitia, ka taea e ngā kairūri te tono whakamanatanga mai i tētahi Minita o te Karauna, tētahi mana ā-rohe rānei pēnei i te kaunihera.

Ki hea ahau tiki ai i ēnei kōrero?

Mēnā e hiahia ana koe ki te kōrero mō ngā kōrero kei tēnei mātārere, me whakapā atu ki:

The New Zealand Institute of Surveyors, te rōpū ngaio mō ngā Kairūri o Aotearoa, i (04) 471 1774
Toitū te Whenua, te tari kāwanatanga nāna mahi mō te tuhi i ngā mōhioatanga rūri, i 0800 665 463.